

EDINOST

Uredništvo in upravnništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20, Telefon 11-57. Dopolni naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglaševalcem pa na denar pa upravnštvu. Rokopisi se ne vračajo. Nepravilna pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne "Edinost". Poduredništvo v Gorici: ulica Giuseppa Carducci št. 7, I. n. — Telef. št. 322. Glavni odgovorni urednik: prof. Filip Perle.

Knjige - voditeljica

Način življenja našega sodežana ni bil v preteklosti mnogo drugačen nego je danes. Kmet, jedro našega prebivalstva, se je potil in delal. Življenje mu je potekalo v ozkih mejah njegovega domačega kraja. Ob nedeljah je pri farji popil kvartino vina ter se vrnil domov. Nato je zopet začel nov teden, ki je bil prav podoben prvemu. Ko se je življenje bolj razgibalo in stopilo par korakov bližje napredku, mu je nedeljski popoldan končal s časopisom ali poučno knjigo v roki ali pa v tehnem modrovanju s sosedi o dnevnih gospodarskih in političnih vprašanjih. — Kako mirno je teklo življenje!

Včasih se radi spominjamo preteklih dni. Vso mirno preteklost naših očetov, dedov in pradedov premagujemo v mislih. Posamezni dogodki nam stopajo pred oči. Od detinstva do groba razvrstimo vse dogodke življenja naših očetov. Vse nam stopi jasno pred oči. Resni, žilavi obrazi in utrjena telesa očetov, pisane in slikovite noše naših mater, pobožni, nagubani obrazi naših babic in dedov. Samo na nekaj se menda malokrat spominjamo, namreč, kakšen je bil v bistvu naš prednik, kmet, kakšno je bilo njegovo načelo tako za gospodarsko kot kulturno področje življenja.

Ko kmet požanje polno klasje, ga skrbno spravi v kozolet. Nato pride svečanost trenutka, mladenič, ki ga opravi istotako s skrbnostjo. Skrbno končno shrami dragoceno zrnje v trdne kašbe, čuva pazljivo nad njim ter hrani zrno za takrat, ko pridejo lačni pomladanski dnevi.

Mi smo letos želi tudi obilne književne žetve. Kot zlato klasje smo prejemali darove znanosti in duševnega tolažila in razvedrila. Malo časa smo čuvali nad njimi. Sedaj leže večinoma zaprta na zakotnih policah izb ali pa so predmet igranja otrok.

Napredni narodi širijo znanost in umetnost potom kinematografu, raznih predavanj (predavanj s slikami), z ljudskimi visokimi šolami, z radijem. Vendar pa pri vseh naprednih narodih, bodisi v mestih kot na deželi, igra glavno vlogo še vedno knjiga. V Monakovem na Nemškem imajo posebne vozove čestne železnice prirejene za knjižnice, tako da si meščani lahko pri vsaki priliki izposodijo knjige. Vse mogoče naredijo veliki narodi, da se razširi knjiga med množicami.

V toliko večji meri bi morali storiti mi, ker nas je le peščica. Knjiga ni samo za to, da se v eni sapi prečita ter se postavi na prafno polico ali pa da otrokom za igrabo. Pisatelj ali znanstvenik, ki piše knjigo morda čela desetletja, je ne piše za to, da pojde, ko bo prečitana, med staro šaro, ampak, da postane trajna last čitateljev, da bo nesla sad njegovega življenjskega truda med ljudi, da bodo ti spoznali življenje, da si pridobijo pravih in novih smeri za življenje. Dvakrat, trikrat in še večkrat je treba knjigo prebrati. Razne potrebe in znanstvene knjige kot na pr. o zdravju, o gospodarstvu, družabnosti, prostveti (kulturi) pa morajo postati naš življenjski katekizem.

Iz seznanov neke večje knjižnice sem spoznal, kakšne knjige najraje čita naš deželan. Ni pa vse knjiga, kar je v papirja in morda vezano. Skoraj na vsaki njivi je nekaj ljulke, pa čeravno je še tako smotreno in skrbno obdelana. Ven z njo, da ne bo morala pravih koristnih stebel. Torej proč s knjigami, ki nam ne koristijo, po katerih pa vendar naša mladina tako rada sega; ven z njimi iz naših zasebnih knjižnic. Tudi zasebna knjižnica posameznika je znak njegovega okusa in njegove zrelosti.

Knjiga naj nam bo vsakdanji katekizem, ki nam bo dajal zlata zrna znanja, potrebna v vsakdanjem življenju. Le one knjige, ki obravnavajo življenjske pojme, življenjske smeri, ki dajo tolažilo besedo našim dušam, naj bodo prava last nas, nam nam bodo življenjski katekizem.

Kultura narodov se pozna v prvi vrsti po številu dobrih

knjig, ki gredo med narod, in po tem, kako jih slednji sprejme. Kinematografi, radio, prometna sredstva, vse podobno priča o kulturi enega naroda. Največje dokazilo pa je dobra knjiga, ki je neomejena last nešteti množic, ki jih tolaži v duševnih bolečinah, jim daje razvedrila, nasvetov, smeri in spoznanja. Knjiga je voditelj, je moč, ki ustvarja duševnost tisočev, jih vodi in spremlja. Napredni narodi pa so predvsem oni, pri katerih je dobra knjiga postala vsakdanja življenjska potreba množic.

M. R.

Fašistovski nabori

Praznovanje devete obletnice ustanovitve fašjev

RIM, 26. Po vseh mestih so se včeraj vršili fašistovski nabori povodom praznovanja devete obletnice ustanovitve fašjev. V milico je prestopilo kakšnih 80 tisoč avantgardistov.

V Rimu se je ceremonija izvršila na trgu »del Popolo«, ob prisotnosti vseh fašistov iz mesta in bližnjih krajev. Ob 10.30 so se zbrali na trgu zastopniki vlade, stranke in milice; navzočni so bili tudi knez Spada Potenzi, rimski guverner, prefekt Guardaroli, lord Rothermere, general Vaccari in mnogi drugi. Ob 10.45 je prišel on. Mussolini v spremstvu državnega podtajnika v ministrskem predsedništvu. Na tribinu mu je on. Ricci izročil seznam vseh avantgardistov, ki so pri drugem fašistovskem naboru prestopili v milico. Nato je načelnik vlade pregledal vrste milicijskih oddelkov, navdušeno pozdravljal od prisotnih. Ob 11. je zapustil trg.

Stvoril se je spreved, ki je krenil po korzu »Umberto«. Spreved je defilirala pred tribinom na trgu »Colonna«, kjer so bile zbrane oblasti. Kljub gostemu dežju je bilo na ulicah zbranih mnogo meščanov.

V Palermu je pri ceremoniji govoril finančni minister grof Volpi.

Poslanska zbornica

se bo sestala v prvi polovici maja

RIM, 26. Na svojem poslednjem zasedanju je zbornica odobrila, kot znano, večji del proračuna za poslovno leto 1928-29 ter nekatere važne zakonske načrte, kot na primer načrt o reformi nacionalnega predstavnštva in osnutek o ustanovitvi avtonomnega cestnega podjetja. V soboto so se pričele velikonočne počitnice poslanske zbornice, ki se sestane bržkone vnovič med 10. in 12. maja. Na svojem povelikonočnem zasedanju bo razpravljala o proračunih posameznih ministrstev, ki doslej še niso bili v razpravi ter o nekaterih zakonskih osnutkih in predlogih.

Ukrepi pravnosodnega ministrstva

glede prisostvovanja občinstva pri porotnih obravnavah

RIM, 26. Kot smo poročali, je vložil poslanec on. Manaresi včetek interpelacije, v kateri je vprašal pravnosodnega ministra, če se mu ne zdi umestno, da se po dogodku, ki se je odigral tekom razprave v procesu proti morilcu matere Pettinu, prepove ženskam dostop k porotnim obravnavam. Takrat je državni podtajnik on. Mattei-Gentili interpelantu objubil, da ga bo pisanim potom obvestil o ukrepih, ki jih bo v tem pogledu izdal minister, čim se spet povrne v Rim. Minister on. Rocco je po svojem povratku iz Francije res izdal nekaj ukrepov. Državni podtajnik on. Mattei-Gentili pa je pisal poslancu on. Manaresiju pismo, v katerem ga je obvestil, da morajo glasom teh ukrepov generalni državni pravdniki:

1. opozoriti predsednike porotnih sodišč in pretorije, naj brež obotavljanja in z vso strogo izvajajo predpise o obravnavah pri zaprtih vratih, kadar bi javna razprava spričo značaja dejanja utegnila škoditi, kakor pravi čl. 377 obstoječega kazensko-pravnega reda, morali, javnemu redu ali javnemu interesu.

2. pozvati omenjene sodnike, da preprečijo v sporazumu s oblastmi za javno varnost dostop v sodne dvorane ne samo onim osebam, ki so, kakor določa 375. člen kazensko-pravnega reda, posvarjene, pod posebnim nadzorstvom, lenuhi in potepuhi, ampak tudi onim, ki so znane radi svojega nelepega vedenja, in to predvsem ženskam.

3. odrediti, da se v smislu čl. 375 kazensko-pravnega reda, ki določa, da v sodnih dvoranah ne morejo biti posebej rezervirana mesta razen onih, katere lahko odkaze predsednik zastopnikom tiska, onemogočijo zlorabe s strani sodnikov in odvetnikov, ki večkrat odkazujejo taka posebna mesta posebno gospe, ki se dajejo zapeljati nič kaj lepi radovednosti.

4. zahtevati najstrožje izvajanje čl. 383 kazensko-pravnega reda, da se docela onemogoči kakršnakoli manifestacija občinstva v sodnih dvoranah.

V uvodu svojega pisma pravi državni podtajnik, da se bodo v novem kazensko-pravnem redu predpisi o obravnavah pri zaprtih vratih, če bo le mogoče, natančneje določili in razširili.

Lord Rothermere v Rimu

Njegove izjave novinarjem

RIM, 26. Lastnik angleškega lista »Daily Mail« lord Rothermere se je več dni mudil v Rimu. Davi pa se je odpeljal proti Parizu. Tekom svojega bivanja v Rimu je bil lord Rothermere v tretji pri predsedniku vlade. Pred svojim odhodom je dovolil rimskim novinarjem intervju, tekom katerega jim je podal naslednje izjave: »Mussolini in fašizem sta krepka in močna kot nikdar prej.

»Obstojajo nekatere težave, ki so nastale v zvezi z revalutacijo lire, toda so le začasne značaja. Tudi Anglija je preživela iz silnih vzrokov, ki so neizogibni, take težave in krize. Evropa se nahaja v stanju rekonvalescence.

»Včerajšnje svečanosti so naredile name globok vtis. Koliko mladine in kakšno navdušenje! Sedanjost in bodočnost Italije sta v fašizmu. Slabo vreme? Ne, ni prav nič škodilo. Slabo vreme v takih slučajih ne prihaja v poštev. Ogledal sem si nove in ljudske dele rimskega mesta, ki delajo čast umetniški prošlosti vaše države. V podobnih slučajih se namreč gleda samo na to, da se gradi, vi pa ste zgradili lepe in obenem praktične zgradbe.

»Kraljevo operno gledališče je veličastno, vzporedno so častne, veličastne razkošne. Poslušal sem »Aido«, vzporeditev, katere ne bom pozabil.

On. Turati v Rimu

RIM, 26. Tajnik fašistovske stranke on. Turati se je povrnil iz Trsta v Rim danes ob 12.30. Takoj po svojem povratku se je podal v palačo Viminale, kjer je poročal načelniku vlade o lepo uspehih prireditvah fašistovske stranke v Tridentinski in Julijski Benečiji. Načelnik vlade mu je izrazil svoje zadoščenje nad izidom teh manifestacij, ki so svetu vnovič pričale o močnosti in velikem vzgojnem delu fašizma.

Minister Fedele bo obiskal Gorico?

RIM, 26. Danes popoldne so se sestali oddelki fašistovskih naraščajnikov-smučarjev iz Gorice in Tolmina, ki so prišli v Rim na proslavo devete obletnice ustanovitve fašjev, v veliki telovadni dvorani liceja-gimnazije »Ferenzio Maniani«, kjer so v navzočnosti naučnega ministra on. Fedeleja izvedli nekoliko vaj. Naučni minister je imel kratek nagovor, v katerem je predal naraščajnikom pozdrave fašistovske vlade in izrazil upanje, da jih bo čimprej posetil v njihovi ožji domovini.

Brezžični telefon med Parizom in Združenimi državami

PARIZ, 26. Brezžična telefonska služba za razgovore med Parizom in Združenimi državami se bo otvorila 28. maja. Razgovori se bodo vršili lahko med Parizom in katerikoli krajem v Združenih državah Severne Amerike vsak dan od 18.30 do 1. ure zjutraj.

Konfederacija poljedelcev

za zavarovanje proti toči

RIM, 26. Fašistovska konfederacija poljedelcev, ki se vsestransko trudi, da bi tim bolj znižala poljedelske proizvodne stroške, se je pričela pogajati s fašistovskim udruženjem zavarovalnih podjetij za sklenitev pogodbe o zavarovanju proti toči. Med obema organizacijama je bil dosežen v vseh točkah zadovoljiv sporazum. Pogodba je bila predložena v odobritev ministru za nacionalno gospodarstvo, ki bo na osnovi te pogodbe izdelal osnutek novega tozadevnega zakona, ki bo stopil vveljavno bržkone še tekom tega leta.

Reprezentativna nogometna tekma med četama Italije in Madžarske

RIM, 26. V nogometni tekmi med reprezentancama četama Italije in Madžarske, za katero je vladalo veliko zanimanje v sportnih krogih, je zmagala italijanska četa s 4:3.

RIM, 26. On. Mussolini je sprejel davi on. Arpinatija, ki mu je podrobno poročal o včerajšnji nogometni tekmi med reprezentancama Italije in Madžarske. Ministriški predsednik, ki je z velikim zanimanjem sledil poročilu o važni sportni prireditvi, je izjavil on. Arpinatiju, da je zadovoljen z dovršeno organizacijo, ki je privedla do zmage italijanskih nogometašev. V znak svojega priznanja je izročil poslancu za vsakega igralca po eno svojih slik.

Voilna kampanja v Franciji

Govor ministrskega predsednika Poincaréa

PARIZ, 26. V Bordeauxu se je vršil včeraj banket, ki se ga je udeležilo 2500 ljudi. Na banketu je govoril načelnik vlade Poincaré.

»Spočetka je omenil prvo vlado po vojni, katero je on sestavil in na katero vračajo kartelisti svo krivdo za kasnejšo krizo francoskih financ. Izjavil je zaključek, da je Franciji treba politike nacionalne unije. Orisal je položaj, ki je nastal v Franciji v poslednjih letih, in dokazoval, da so bile vse finančne težave, ki so zadele Francijo po vojni, posledica razdejavanja v času vojne in zopetne obnove v prvih letih po njej. Stroške za to obnovo pa Nemčija v tistem času še ni mogla sproti kriti.

V drugem delu svojega govora je branil zasedbo Porenja in Dawesov načrt o vojnih dajatah. Tako zasedba Porenja kot Dawesov načrt jamčita za to, da bo Nemčija redno plačevala svoje vojne dolgov. To in uravnoteženje bilance s bili uspehi vlade nacionalnega bloka. Nato je nastopila po kartelisti vlad. »Vlada nacionalne unije« je izjavil, »pa še ni končala tega svojega dela in ga mora še nadaljevati. To pa zavisi od izida volitev. Ob zaključku je še zadržal, da namerava sedanja vlada doseči v nekaj dnevih in izven nje posredovanje, ki si ga želi pač vsak državljani, da se namerava še nadalje boriti proti komunistom in za vedno uničiti moskovske utopije.

PARIZ, 26. Po vsej Franciji je napravil Poincaréjev govor globok vtis. Nihče ni pričakoval, da bo načelnik vlade tako zelo obsodil levitarske stranke, ki imajo skupno ime: kartelisti. »Echo de Paris« pravi, da je Poincaréjev govor toliko kot prvi volni manifest. Kartelistični listi pa z njim niso zadovoljni in sodijo, da je treba počakati do prihodnje nedelje, ko bo ministrski predsednik govoril v Carcassonu.

Nemške volitve

BERLIN, 26. Državnozbornske volitve se bodo vršile 20. maja, kakor je bilo danes končno veljavno določeno.

Občinske volitve na Solnogradskem

DUNAJ, 26. Pri volitvah, ki so se včeraj vršile v 77 solnogradskih občinah, je dobil meščanski blok 41.131 glasov in 930 mandata, socialni demokrati pa so dobili 25.970 glasov in 375 mandata.

Jugoslovanski poštni minister umrl

BEOGRAD, 26. Včeraj ob 9.20 je preminul po kratki bolezni poštni minister in radikalni poslanec dr. Vlado Kocić. Pred nekaj dnevi se je dr. Kocić v sanatoriju Vračaru v Beogradu podvrget operaciji slepice. Takoj po operaciji mu je odleglo in je bilo mnogo upanja, da bo kmalu okreval. Po neprevidnosti pa je par ur po operaciji izpil čašo mrzle vode, kar je izzvalo komplikacije in dovedlo do katastrofe.

Dr. Vlado Kocić je bil rojen 14. januarja 1886. v Vlasoloncih v Srbiji. Studiral je na gimnaziji in v juridični fakulteti v Beogradu. Posvetil se je odvetniškemu poklicu in se trajno naselil v Beogradu. Za poslanca je bil prvič izvoljen 1923. leta.

Pogreb pokojnega ministra se bo vršil jutri dopoldne.

Jugoslovanski državni proračun

in finančni zakon za leto 1928-29 definitivno odobrena

BEOGRAD, 26. Danes popoldne je imela narodna skupščina kratko sejo, na kateri je vladna večina izglasovala celotni državni proračun in finančni zakon. Po prečitjanju zapisnika je predsednik dr. Perić sporočil poslancem vest, da je umrl poštni minister dr. Kocić. Prosil je narodno skupščino, naj stojič izkaže spoštovanje svojemu pokojnemu tovarišu.

Po tem izrazu sožalja je Svetozar Pribičević izjavil v imenu KDK, da ne more sodelovati pri glasovanju o proračunu. Poročevalec večine poslanec Pušenkjak je čital posamezne odstavke finančnega zakona, ki jih je večina izglasovala. Nato se je vršilo končno glasovanje o celotnem državnem proračunu. Za proračun so glasovali poslanci vladnih strank, proti pa zemljoradniki, radikalni odpadniki Petrović in socialist Petean. Sprejete proračuna je vladna večina pozdravila s ploskanjem. Predsednik dr. Perić je še proglasil, da sta definitivno sprejeta predlog o proračunu državnih izdatkov in dohodkov ter finančni zakon za leto 1928-29.

Prihodnja seja narodne skupščine se bo vršila v sredo.

BEOGRAD, 26. Po sprejetju proračuna v narodni skupščini je predsednik vlade Vukičević odšel na dvor in tozadevno poročal kralju. Na dvoru je bil tudi namestnik zunanjega ministra dr. Marinkovića minister dr. Šumenković.

Jugoslovanski finančni minister bo v kratkem odpotoval v London

BEOGRAD, 26. Vladni krogi zatrjujejo, da bo finančni minister dr. Bogan Marković koncem tega ali pričetkom prihodnjega tedna odpotoval v London, da podpisuje pogodbo o novem posojilu v znesku 50 milijonov funtov sterlingov, ki ga najame država pri angleško-ameriški finančni skupini.

Nov nemški poskus

za polet preko Atlantskega oceana

BERLIN, 26. Nov poskus za polet preko Atlantskega oceana v smeri od vzhoda proti zapadu je prišel na dnevni red zanimanja mednarodne javnosti. Upokojeni kapetan letalec Köhl je v spremstvu svojega tovariša von Hühnenfelsa odletel z letališča Tempelhof pri Berlinu v svojem letalu »D 167« tipa »Junker«. Letalca nameravata najprej poleteti do Irse; tam bosta pristala, nakar se bosta odpravila za polet proti zapadu. Preko Atlantskega oceana in Nove Fundlandije bosta letalca skušala poleteti do New Yorka.

Priprave za drzni poskus so se vršile v največji tajnosti in skoroda nihče ni pričakoval, da se bo kapetan odpravil na nevarno pot.

BERLIN, 26. Iz Londona poročajo, da je kapetan Köhl s svojim »Junkerjem D 167« pristal na določenem irskem letališču danes ob 17.30 popoldne. Letalo je že natočeno s potrebnim bencinom, vendar pa letalca ne bosta mogla takoj odleteti, ker je vreme na oceanu sedaj neugodno. Vremenska poročila napovedujejo izboljšanja za jutrišnji dan.

Neuspešna trgovinska pogajanja med Rusijo in Grško

ATENE, 26. Trgovinska pogajanja med Rusijo in Grško so bila prekinjena, kar atenska vlada ni hotela priznati pogodbe, ki jo je svoj čas sklenil general Pangalos z ZSSR.

Novi portugalski predsednik

LISBONA, 26. Za predsednika portugalske republike je bil spet izvoljen dosedanjí predsednik general Carmona.

Grozovita počelja kitajskih tolovajev

LONDON, 26. Velika tolpa tolovajev je napadla mesto Kjan-ting, ki leži južno od Sanghaja. Tolvajji, ki so bili oboroženi do zob, so oplenili hiše in pomorili kakšnih 500 prebivalcev.

Krakatau bruh

BATAVIA, 26. Ognjenik Krakatau je spet začel močnejše bruhati. V vsej okolici so bili včeraj zaznamovani potresni sunki.

Politične beležke

Moskovska »Pravda« o aferi v daski premogovni kotlini

Moskovski tisk še vedno obširno razpravlja o znani aferi v daski premogovni kotlini, ki jo imenuje »gospodarsko protirevolucijo«. Dasi so bili aretiranci deloma že izpuščeni na svobodo, vendar komunistični časopise ni še prenehalo iskati novih krivcev »zarote«. Glavno glasilo komunistične stranke pri tem ostro graja sovjetske strokovne organizacije, ki jih obdolžuje, da so bile preveč popustljive ter da so s tem omogočile »sabotažo« v daskih rudnikih. Popolnoma jasno je, — piše omenjeni list — da strokovni delavci niso znali obvladati položaja, kajti drugače bi inženirjem ne bilo mogoče udeležiti protirevolucionarnih načrtov v tovarnah in rudnikih. Trpeli so, »da so se buržujski strokovnjaki rogali delavcem in niso znali preprečiti sabotaže v najemniških hišah.« Te in druge okoliščine — nadaljuje »Pravda« — dokazujejo skrajno slabost strokovnih organizacij in njihovo brezbrilnost glede proizvodnje. Jasno je dalje, da so organizacije komunistične stranke, ki bi bile morale voditi jasen pregled o obratovanju rudnikov, pokazale popolno nezmožnost. Te organizacije niso znale odkriti ne protirevolucionarne politike »buržujskih« strokovnjakov niti napak sovjetskih gospodarskih činiteljev, kakor tudi niso uvidele nedostatkov v delu strokovnih organizacij. »Pravda« zaključuje svojo razpravo s ostrim kritiziranjem komunističnih organizacij v daski kotlini in trdi, da je nezmožnost teh organizacij zelo nevaren pojav, ki mu je treba posvetiti največjo pozornost.

Nekateri listi napadajo tudi sovjetske kontrolne organe, celo GPU, prosluto policijo sovjetske vlade, čeprav priznavajo njene zasluge pri odkritju »velike zarote«.

Denska kotlina v ruskem gospodarstvu

Glavni državni pravdnik ruske sovjetske vlade je v svojem poročilu, ki je bilo objavljeno te dni, opozoril rusko javnost na skrajno nepovoljne razmere, ki vladajo v daski kotlini, bodisi glede gradbe novih tovarniških poslopjij kakor tudi glede eksploatacije tamošnjih rudnikov. Po njegovem mnenju je temu vzrok slaba uprava inženirjev, ki da so na razne načine sabotirali delo v tamošnjih industrijskih obratih. Toda mnogi ruski gospodarski činitelji menijo, da je treba pripisovati pasivnost industrijskih obratov v daski kotlini čisto drugačnim vzrokom, ki niso političnega značaja. Da je temu res tako, dokazujejo razne okoliščine. Predvsem so sredstva, s katerimi razpolagajo industrijski obrati v daski kotlini, kljub investicijam velikih kapitalov, večinoma še nezadostna, radi česar ni mogoče odpreti novih rovin v premogovnikih in bo zato proizvodnja premoga v letu 1928 še nazadovala. Dalje je slaba politika pri določevanju cen premoga dovedla do tega, da je na tržišču izpodrinila premog nafta, ki je cenejša. Ko je pa cē-

na nafte radi velikega povpraševanja poskočila, so bile zaloge premoga na trgu nezadostne in niso mogle kriti povpraševanja. Temu nedostatku so merodajni činitelji skušali odpraviti s pospeševanjem proizvodnje iz starih rogov, namesto da bi — kakor bi bili morali — odprli nove rove. Radi tega je položaj v domski kotlini nepovoljen in se bo še poslabšal. Tako so sodili o stvari sovjetski gospodarski činitelji še predno je komunistično časopisje pričelo svojo politično kampanjo proti inženirjem radi pretveznega oviranja proizvodnje premogovnikov.

Nade madžarskih nacionalistov

Glasi »Madžarske lige za revizijo«, ki je bila ustanovljena v svrhu podpiranja akcije za revizijo trianonske mirovne pogodbe, je dne 21. posnelo članek iz new-yorske »Chicago Tribune«, ki ga je inspiriral lord Rothermere, znani prijatelj Madžarske. Pisec tega članka, ki nosi naslov »Bodoča vojna«, se

buduje nad krivicami, ki jih je sankcionirala trianonska mirovna pogodba na škodo Ogrske, in trdi, da je »delitev Madžarske« največja nevarnost za evropski mir. Soglasno z lordom Rothermere-om vidi člankar v današnjem položaju Madžarske povod bodoče vojne. Dalje trdi med drugim, da je komisija za določitev madžarskih mej napravila iz Madžarske drugo Irsko. Madžarske manjšine v Rumuniji in Čehoslovaki ne prebijo tožijo o preganjanjih in položaj se jim dalje bolj slabša. Končno pripominja člankar, da mora pomagati Madžarski edinosti kakor ogrski Mussofini.

Madžarski listi zelo radi ponatiskujejo takšne članke in skušajo dokazati, da se Rusija pripravlja na vojno ter da je zato dolžnost vsakega madžarskega domoljuba, da deluje na to, da se vrnejo Madžarski zemlje, ki so ji bile ugrabljene na podlagi trianonske mirovne pogodbe.

rega gre velik del čehoslovake znanje trgovine. V tem pogledu se je torej položaj tržaške podružnice Živnostenske banke močno razlikoval od položaja in pomena tržaške podružnice druge banke središčem v srednji Evropi, namreč ljubljanske kreditne banke, kajti ljubljanska trgovina Slovenije teži tudi po vojni napram Trstu, ki je radi bližine našega pristanišča.

Iz tržaškega življenja

Zalostna usoda starke

V temni podstrešni sobici, v kateri je iz slehernega kota gležala črna beda, je živeča dolgo vrsto let 85-letna vdova Katarina Uršič; zapuščenca in pozabljena od vseh, sama na svetu je živeča od milosti usmiljenih ljudi. V zadnjem času je Uršičevi zagrenila že itak bomo življenje bolezen, radi katere so ji skoro popolnoma odpovedale noge. Starka z veliko težavo, vendar se je daski vsako jutro spazila k vratom svojega brloga, da sprejme milodare, ki so ji jih donášali usmiljeni ljudje. Včeraj jutraj pa so vrata njene podstrešne izbičice ostala zaprta. Sosedje so takoj zaslužili, da se je starka kaj pripotilo; ko so potrkali na vrata, so začuli notri bolešno stokanje.

Starka je bila torej še živa, a ni mogla do vrat. Nekdo od navzočih je obvestil o stvari ročno postaja, odkoder je prišel na lice mesta zdravnik, ki pa ni mogel do starke, ker so bila vrata zaprta z zapahom od znotraj. Ker jih ni bilo mogoče odpreti in Uršičeva medtem začela klicati na pomoč, so bili poklicani na lice mesta ognjevarci, ki so po dolgi lestvi splezali do okna, se skobacali v sobico ter odprli vrata. Ko je nato vstopil zdravnik, je videl, da so nesrečni starki ure življenja štete, kajti zadela jo je mrtvoud in jo priklenil na posteljo, s katero jo bo rešila samo smrt. Da ji olajša škrdosti poslednji ur življenja, da ne bi umrla zapuščenca in pozabljena v mračnem podstrešju, je zdravnik dal prepeljati revo v mestno bolnišnico, kjer se je bo menda kmalu usmilila bela žena.

Hude posledice konjske broje

Ko je 32-letni kmet Fran Rosin, stanujoč pri Sv. Mariji Magdaleni

sp. št. 1077, hotel včeraj zjutraj vprašati svojo kobilico k vodu, ga je zval, menda vznevoljena, da je moral zapustiti jasil, tako hudo brnila, da mu je zlomila dve rebri in ga ranila na spodnjem delu trebuha. Nesrečni moški je dobil prvo pomoč od zdravnika rešilne postaje, nato je bil prepeljan v mestno bolnišnico, kjer se bo moral zdraviti kakih tri tedne.

Omet s šlovičkim zaplaskom

Včeraj popoldne okoli 13. ure je neki mladenič našel kraj steze nad predorom Montuza v gmu velik omet, ki ga je iz radovednosti odvil. Tedaj je prišel na dan človeški zaplodek rojen približno v 5. mesecu. Mladenič je obvestil o stvari orožnike, ki so dali prenesti nenavadni omet v mrtvašnico mestne bolnišnice ter nato uvedli tozadevno preiskavo.

Dobes znanke

Pred nekaj dnevi, ko je morala odpotovati po opravkih v Videm, je 25-letna Marija Costanzo, stanujoča v Škorklji-Coroneo, izročila svoji znanici, neki Adele B., stanujoči v ulici Ginnastica, kovček perila, da bi ga hranila, dokler se vrne. V nedeljo se je Costanzova vrnila in se podala k znanici po kovček. Toda v svoje nemalo začudenje je ugotovila, da se je kovček v njeni odsotnosti zelo olajšal; o perilu, ki je bilo spravljeno v njem, ni bilo ne duha ne sluha. Ko je vprašala znancko za pojasnilo, ji je ta odvrnila, da je perilo izgubila. Costanzo se seveda ni zadovoljila s tem pojasnili, temveč se je podala na kvesturo ter tam javila dogodek.

Napeta nogometna tekma

V nedeljo popoldne se je vršila v Trzinu nogometna tekma med eno tržaško četo in eno iz Cervignana. Šlo je za prvenstvo v tretji diviziji, za to ni čudno, da je bila tekma vsesok napeta in razburljiva. Najbolj razburljiva je bila brez dvoma za vratarja tržaške čete, 24-letnega Petra Menegon, katerega je med igro neki igralec nasprotnice čete brnil nehoti — hotel je namreč brniti žogo, pa je slabo umeril hrco — tako močno v obraz, da je moral Menegon po tekmi iskati pomoči v tukajšnji bolnišnici. Fant bo čutil posledice prenapete tekme kakih 8 dni.

Vesti z Goriškega

Strahovita nesreča

treh nabirateljev vojnega materiala

Vsi trije na mestu razmesarjeni in mrtvi. Granata ubije enega konja, drugega rani

Včeraj, nekaj minut pred poldnem, se je zgodila v goriškem predmestju v Rožni dolini, nekaj sto metrov od ceste, ki vodi iz Gorice proti Ajševici pod hribom Sv. Marka, težka nesreča, ki je zahtevala tri mlade človeške žrtve. Dva nabiralca vojnega materiala, uslužbena pri družbi Badoni, ter en voznik so malo pred poldnem peljali voz, poln granat različne velikosti, po ozki, blatni in slabi poti proti hribu Sv. Marka, da bi granate tam razložili in jih razstrelili. Voz, ki sta ga vlekla dva konja, je bil precej težak, in očitno so delavci z voznikom vred na slabi poti večkrat granate odložili, da bi lažje vozili naprej. Nekoliko v rebri že, ko so videli, da voz radi blatne kolovozne poti ne bo mogel več naprej, so pričeli odlagati vse granate. Morda so to delo opravljali preveč nepazljivo — dejstvo je, da se je ena izmed granat — najbrž kalibra 15 — nenadoma eksplozivirala s strahovitim poklom in napravila grozen učinek. Ljudje v dolini so videli, kako se je dvignil visok stebel dima, in nekateri celo trdijo, da so videli, kako je naskočil več metrov na visoko človeško truplo. Prva, ki je prihitela na kraj nesreče, je bila sorodnica voznika, ki je našel z ostalima delavcema strahovito smrt. Zalosten prizor se ji je nudil. Vsi trije delavci so bili strahovito razmesarjeni. Njihovi udi so ležali razmetani več metrov na okoli. Takoj je bil poklican na lice mesta. Zeleni križ, ki pa ni imel več kaj opraviti, ker je smrt pri ponesrečenih takoj nastopila. Prvi se je za Zeilenim križem podal na kraj nesreče orožniški maresja-lor Ivan Joer z orožnikom Pisano, ki je ponesrečenca identifikiral. In sicer so sledili: voznik Franc Rjavec od Antona in Jožef Komel, stanujoča v Gorici ulica, Valdirova, rojen 5. septembra 1900. Drugi je Anton Ceron, rojen leta 1900, iz Doga (Pokr. Videm), stanujoč na Dobrodo, tretji pa Alojz Bajt od Andreja in Ane Močelnik, rojen 15. maja 1903 v Kanalu. Pri Rjavecu, ki ga je eksplozija vrgla kakih 5 metrov proč od voza, mu odtrgala obe nogi, mu odnesla lobanjo 20 metrov proč od ostalega trupla, eno roko pa več kot

50 metrov v stran, so našli v sukni istovetnico. Bil je ves v ranah tudi po ostalem delu telesa. Ceron je odneslo le nekaj metrov od voza in ga vsega razmesarilo. Pri njem so orožniki našli v sukni nož, listnico z 41.20 lirami, več fotografij itd.

Bajtu je granata odnesla polovico črepanje z vso možgansko vsebino. Bil je razmesarjen tudi po ostalem delu telesa. Pri njem so orožniki našli listnico z 250 lirami v bankovcih ter 30.95 lirami v drobižu.

Ubiti konj je bil ranjen v trebuh, ki mu ga je granata popolnoma razparala. Drugi konj je bil le lahko ranjen.

Na lice mesta se je podal zdravnik Alojz Simoniti, ki je ugotovil smrt. Z njim je prišla tudi komisija, državni pravdnik Gaspari in njegov kancelist ter zastopnik družbe Badoni. Delavci so bili zavarovani. Popolnoma ob 6. so pobrali njihove ostanke in jih prepeljali na pokopališče na Mirenski cesti.

Nesreča je napravila globok vtis v okolici, pa tudi — kakor je razumljivo — v Gorici, kjer se je raznesla že takoj popoldne. Že deset let zahteva poslednja vojna vedno nove žrtve.

Žrtve posledice vojne

Zadnje čase so se spet jelo pojavljati one strahovite nesreče, ki so posledica vojne in ki ogrožajo vse one, ki žive na ozemlju, po katerem je divjala vojna vira. Včeraj so v St. Petru pri Gorici pokopali Jožefa Škarabota, starega 50 let iz Ozeljana, stanujočega in poročnega v St. Petru.

Našel je bil železno cev, ki jo je prižgal, misleč, da je prazna, zagati, da bi jo uporabil pri trtah. Cov, v kateri se je nahajala železovina, je nenadoma eksplozivirala in ga ranila v levo roko, prsi in v nogo. Škarabot je bil na mestu mrtve. Smrt je nastopila radi iskraviljenja. Ranjki zapušča ženo in šest otrok.

Osebnost

Te dneve je napravil pred posebno izpraševalno komisijo v Rimu goriški rojak iz Kronberga g. prof. Anton Pavšič izpit iz slovenščine za srednje šole. Pred vojno je služboval na goriškem moškem učiteljskiu, v svetovni vojni je bil težko ranjen in se je moral zdraviti po raznih bolnišnicah. Po vojni je služboval v Idriji in do lanskega leta v Vidnu, kjer je poučeval nemščino na tehničnem zavodu. Naše častitke!

Prefekt prevzel upravo gozdne milice v Solkanu

V četrtek, 22. marca, popoldne, je goriški prefekt kot predsednik pokrajinskega gospodarskega sveta prevzel upravo in premoženje gozdne milice v Solkanu.

Izgubljeno

Izgubil se je v soboto na poti iz ulice Carducci na telovadni trg do kavarne Garibaldi uhan z brilanti. Ker je uhan drag spomin, je naprošen pošten najditelj, da ga prinese v trgovino Fanin, via Carducci, kjer dobi lepo nagrado.

Izpred sodišča

Sedem obtožencev pred goriškim sodiščem

Včeraj dopoldne se je vršil na goriškem kazenskem sodišču zanimiv proces proti sedmerim obtožencem iz Iderskega pri Kobariču, ki so bili obtoženi težke žalive ministrskega predsednika. Obtožnica pravi, da so v noči med 19. in 20. marca t. l. na Iderskem s krvavim biatom pomazali 18. na lišne stene naslikanih glav Nj. eks. Mussolinija. Tej obravnavi, ki je trajala celo dopoldne, je prisostvovalo izvanredno veliko število obtožencev.

Kaj pravijo obtoženci

Obtožencev je sedem: Ivan Gaberšek, Anton Kurinčič od pok. Antona, Stanislav Jermol, Franc Uršič, Ivan Panjtar, Janez Volarič ter Anton Kurinčič pok. Andreja. Prvega izpraša predsednik cav. Serpi Antona Kurinčiča. Na vprašanje, če je izvršil obtoženo dejanje, pravi obtoženec odločno, da ga ni izvršil.

Predsednik: »Pripovedujte, kje se se nahajali tisti večer?«
Obtoženec: »Ob 9. sem prišel iz Minskega. Šel sem domov, da bi šel spat na hlev. Prišel je k meni Gaberšek in me vprašal, če že grem spat. Ko sem mu odgovoril, da grem, je on odšel, jaz pa sem legel in zaspal. Druga ne vem nič.«

Predsednik: »Premalo veš! Tvoj spomin je preslab. Tvoje izjave si nasprotujejo. Te bom skušal jaz pregovoriti, da boš govoril resnico!«

Obt.: »Govoril sem samo resnico!«

Pred.: »Orožnikom pa si pripovedoval drugače! Kaj si jim rekel?«
Obt.: »Pretepal so me po glavi in so me prisilili, da sem rekel to, kar so hoteli!«

Pred.: »No, kaj si jim govoril potem, ko so te pretepli?« Ali nisi rekel, da je bil Gaberšek, ki je izvršil ono, ter da si ga videl, da je imel roke umazane od krvavega blata?«

Obt.: »Da, toda orožniki so mi rekli, naj rečem »da«, če ne da jih bom še več dobil.«

Pri tej priliki nastane med odvetnikom Pagliolo, ki brani del obtožencev, ter predsednikom kratke incident, ker noče predsednik, da bi se odvetnik vikal v njegovo izpraševanje. Odvetnik pravi, da če so obtoženci krivi, bo on zapustil dvorano in jih ne bo branil.

Pred.: »Kurinčič, ali si izjavil prostovoljno?«

Obt.: »Ne! Bil sem prisiljen!«

Pred.: »Je bil še kdo drug v hlevu?«

Obt.: »Imamo dva hleva!«

Pred.: »En v drugem hlevu, kdo je bil?«

Obt.: »Jožef Gaberšek in brata Kurinčič.«

Za njim izpraša predsednik Ivana Gaberška. Gaberšek pravi, da je bil zvečer najprej v gostilni Volarič, od tam pa je šel v hišo, kjer se nahaja Ana Kurinčič; ostal je tam do ene in pol po polnoči.

»Ko pa sem odšel proti domu, sem zagledal v Kurinčičevem hlevu luč in sem vstopil. Stirje so sem kvartali. Bili so to Anton Kurinčič, brata Ivan in Jože Kurinčič ter Jožef Gaberšek. Prišel sem tudi jaz igrati na karte. Okrog 2.25 pa sem odšel ven in srečal med potjo Antona Kurinčiča pok. Andreja, ki je prihajal po cesti z nekim Alojzijem Šeklimom iz Livka. Naka sem odšel spat.«

Predsednik: »Čemu si rekel Jožefu Gaberšku tisti večer, ko te je vprašal, od kod prihajaš, da si prišel iz Lada?«

Obt.: »Zato, da ne bi vedel, da sem bil pri Ani Kurinčičevi.«

Pred.: »Je res, da si imel roke umazane od krvavega blata?«

Obt.: »Ne, to ni nič res!«

Pred.: »Čemu pa je Kurinčič rekel orožnikom, da si bil ti oni, ki je pomazal slike Mussolinija? Ali nista prijatelja?«

Obt.: »Da, sva!«

Stanko Jermol pravi, da je bil tisti večer pri Kobariču. Odšel je iz gostine s Francetom Kurinčičem. Hotela sta iti najprej v vas k punc. Ker pa je bilo tam že zaprto, sta prišla nazaj k Volariču, kjer sta ostala do desete ure zvečer, naka sta šla domov spat.

Predsednik izpraša Franca Uršiča.

»Kaj pa pravite vi?«
Uršič: »Nič!«
»Kje ste bili tisto noč?«
»Pri punc. Ob 9.20 pa sem šel že spat.«

Ivan Panjtar pravi, da je šel spat ob 8.45 in je spal celo noč. Vstal je ob pol šestih, ko ga je gospodinja poslala, naj nese mleko v mlekarino.

Ivan Volarič pripoveduje, da je

tisti večer šel v gostilno Volarič. Tja je prišel šel Ivan Volarič, in je predlagal, da bi šli po vasi. »Pa pojmo!« je dejal. Čez četrte ure se so znova vrnili v gostilno. Kmalu nato pa je šel spat. Z njim je šel tudi Franc Fratik.

Anton Kurinčič od Andreja, ki edini izmed obtožencev govori potom tolmacha, pravi, da se je vrnil domov pozno po polnoči.

»Kje pa ste bili?«

»Bil sem v hotelu »Devetaki« Kobariču.«

»S kom ste bili tam?«

»V poštini kompaniji s Kobaričci in z Alojzijem Šeklim, po domače mu pravimo »Aš« iz Livka.«

»Je bil še kdo drug z vami?«

»Neki Andrej in Franc Uršič iz Minskega sta bila!«

Kam ste šli od tam?«

»Najprej smo šli do Minskega, kjer nam je Uršič skuhal »kofe«. Nato pa sva šla s Alojzijem skupaj v mojo hišo spat. Po poti sem srečal Ivana Gaberška. Tisti večer ga nisem poznal, ker je bila tema. Šele drugi dan mi je on povedal, da sva se srečala. Nato sem šel v Kurinčičev hlev, da bi Kurinčiču povedal, naj gre za vozom po svojega očeta v Kobarič, ker se je malo preveč napil. Naka sva je mahnila s Šeklim spat.«

Zagovornik pravi, naj bi se obtoženci izpustili začasno na svobodo. Odvetnik Pagliola je zaprosil sodišče, naj bi obtožence pustilo na začasno svobodo in jih kot takih s dilo. Istoga izrečena sta ostala dva zagovornika. Temu pa se upro državni pravnik Gaspari. Tudi sodišče odhaja to prošnjo.

Nastopijo priče

Kvesturni komisar iz Gorice Nevelo pravi, da se je moral, telegrafičnim putem pozvan, odpraviti takoj drugi dan po sv. Stefanu na Idersko, da bi iztaknil krivce. Zaprli je teh sedem obtožencev, ki se nahajajo na zatozni klopi, ker so bili tisti večer, proti navadi, preko 10. ure na vasi. Stirje so igrali na karte v nekem hlevu Radi tega so bili osumnjeni.

Predsednik: »So nekateri obtoženci kot Jermol, Volarič, Uršič in Panjtar, ki ne vem zakaj so obtoženi. Ker jih nič ne obtožuje. Razen Gaberška in Kurinčiča Antona, se zdi, da je le Franc Uršič osumnjen, ker je takoj, ko je videl orožnike, pričel bežati. Uršič, zakaj si bežal, ko si zagledal karabinerje?«

Uršič: »Saj nisem bežal. Kupil sem cigarete v tisti gostilni, pred katero so se orožniki ustavili ter ravno takrat odpeljal domov nekaj vozičkov!«

Pred.: »Komisarju: »Kurinčič pravi, da je bil prisiljen izpovedati to, kar je rekel, ker da sta ga pretepli. Kaj ne, to bodo gotovo navadne pravljice. Vi izključujete to, kaj ne?«

Komisar: »Seveda!«
Priča orožniški poročnik iz Tolmina pravi, da je prišel na Idersko z avtomobilom, ko je privedel v vas pred neko gostilno, je zapazil Uršiča, ki je — kakor hitro je orožnike zagledal, pričel bežati. Oni so ga udarili za njim in ga takoj prišli. Na vprašanje, čemu je bežal, ni dal nobenega odgovora.

»Na podlagi česa ste pa druge prišli?«

»Zvedel sem, da so ostali preko polnoči z doma. Gaberška pa je Kurinčič formalno obdolžil.«

»Ali je res, da ste Kurinčiča pretepli?«

»To so navadna opravčila s strani obtožencev!«

Pred.: »Torej izključujete to?«
Poročnik: »Se neki dokazi! Maši Gaberškova je dejala, da je Gaberšek vedno spal v hlevu. Tisti večer pa je prišel spat v hišo. Očitno je kaj predvideval.«

Isto izpoved brigadir Pasquinalli iz Kobariča. Pripomni še, da je Idersko vas, ki da goji sovraštvo proti Italiji.

Obrambne priče

Alojz Šekel, star 45 let, iz Livka, pravi, da je se tisti večer že pozno ponoči vrnil z obtožencem Antonom Kurinčičem od pok. Andreja iz Kobariča proti Iderskemu. Med potjo sta srečala Gaberška, ki ga pa ni poznal. V Iderskem niso šli po oni poti, ob kateri so bile naslikane Mussolinijev glave. Bil je tudi v Kurinčičevem hlevu, nato je šel h Kurinčiču na peč spat.

Ani Kurinčič, stavi predsednik več vprašanj.

»Ali je bil res Ivan Gaberšek tisti večer v vaši hiši?«

»Da, od osma in pol pa do ene in pol po polnoči.«

»Kako pa je to, da je mati Gaberškova rekla orožnikom, da je bil on o polnoči že doma. Govorite resnico, drugače vas lahko kaznujem!«

»Pri meni je bil od 8.30 pa do 1.30 po polnoči.«

Franc Kurinčič, star 19 let, va, da je šel Franc Uršič ob 9.30 spat.

Franc Fratik, star 23 let, pove, da je bil z Kobaričem v gostilni in je šel z njim ob devetih in tri četrte spat.

Jožef Kurinčič, star 18 let, pripoveduje sodnikom, da so se na Sv. Jožefa zvečer zmedli z nekaterimi fanti, da so dobe zvečer v Kurinčičevem hlevu, kjer bodo kvartali. Če je on prišel tja okrog 10. ure, če ni bilo več tam Ivana Gaberška, ki je prišel šele po eni po polnoči.

Govorijo državni pravnik Gaspari in odvetnik.

Državni pravnik Gaspari naveda v svojem govoru odlomek iz zgodovine svetovne vojne, kjer se

DNEVNE VESTI

Proslava devete obletnice fašjev

Vsa nedelja je bila posvečena proslavi devete obletnice ustanovitve prvega fašja, iz katerega se je razvila pozneje fašistovska stranka in iz nje današnji fašistijski režim. Kot smo poročali v nedeljo, je prišel k proslavi tudi tajnik fašistovske stranke posl. Augusto Turati, ki je prispeval v Trst že v soboto zvečer.

Dasi je bilo vreme ves dan slabo in deževno, so se vršile svečanosti po določenem sporedu. Zjutraj, kmalu po osmi uri, se je pripeljal posl. Turati z avtomobilom k cerkvi sv. Justa. Spremljali ga je prefekt kom. Fornaciari, fašistovski pokrajinski tajnik Cobolli-Gigli ter razni drugi dostojanstveniki. Tu se je izvršila spominjska svečanost ob spomeniku padlih vojakov, naka si je posl. Turati ogledal stolno cerkev.

Od Sv. Justa se je odpeljal poslanec Turati v spremstvu prefekta, pokrajinskega tajnika in članov direktorija na pokopališče pri Sv. Ani, kjer se je vršila podobna svečanost na grobu padlih fašistov. Pokrajinski tajnik Cobolli-Gigli je prečital imena padlih, a na koncu so jih vsi prisotni pozdravili na rimski način.

V dvorani Littorio se je vršila potem prisega avangardistov, ki so bili potem sprejeti v stranko. Govorila sta pokrajinski tajnik in za njim posl. Turati, ki sta pojasnila v svojih govorih novim fašistom pomen proslave in njihovega prehoda v stranko.

Zadnjo točko predpoldanskih slovesnosti je tvorila velika parada milice in drugih fašistovskih organizacij na trgu Unità. Oddelki naraščajnikov in milice so defilirali pred tribuno, na kateri se je nahajal posl. Turati z zastopniki stranke in oblastev ter številnimi povabljenici. Z defiliranjem je bil predpoldanski spored izčrpan in poslanec Turati se je podal nato na prefekturo. Par hipov pozneje se je pojavil na balkonu prefekture in tedaj mu je priredila množica burno ovacijo. Ko so ovacije utihnile, je naslovil na občinstvo kratek govor, v katerem je sporočil Tržačanom pozdrav prvega ministra.

Popoldanski del proslave je tvorilo veliko zborovanje tržaškega fašja v dvorani gledališča Rossetti. Glavna govornika sta bila posl. Turati in inž. Cobolli-Gigli.

Po zborovanju je obiskal posl. Turati v spremstvu prefekta razne rekreativne, s čimer so bile svečanosti zaključene. Isti dan, v nedeljo, se je posl. Turati odpeljal iz Trsta.

Tudi v nedeljo so bile tržaške ulice v zastavah, a zvečer vsa javna in številna druga poslopja razkošno razsvetljena.

SHOD UPOKOJENCEV

Prejeli smo: Sporazumao z Društvom upokojencev v Trstu vas vabim upokojence postojanskega sodnega okraja na stanovski shod, ki se bo vršil dne 1. aprila t. l. ob 1. uri popoldan v gostilni Ivana Muhe v St. Petru na Krašu.

V lastnem interesu naj se odloženih tovariših udeležijo po depucaciji.

Poverjeništvu za postojanski okraj. Anton Binner.

Rojstva, smrti in poroke v Trstu dne 24. marca 1928

Rojeni: 13; mrtvi: 21; poroke: nobena.

spomni onega dogodka iz leta 1915, ko je bilo na Iderskem, ob priliki nekakega boja med Avstrijo in Italijani, postreljanih po nalogu nekakega italijanskega višjega častnika več tankajšnih domatinov, ki so bili osuženi, da so izdajali. To pove v kvalifikacijo vasice Idersko in današnjih obtožencev, ki jih nazivlje "nehvaležni gostje". Krivi da so vsi obtoženci, ki so tisti večer popolnoma organizirano postopali. Trije so se postavili na čelo, ta so čuvali, da ni prišla od kaj kakor orožniška četa. Zahtevali, naj se strogo kaznujejo. Imenuje jih "drekovce". Vsakega naj sodniki obsodijo na 30 mesecev zapora in na 8000 lir kazni.

Odvetnik Pagliara trdi, da bi obtožencev gotovo ne branil, če bi vedel, da so krivi, zakaj on je fakiš, ki je svojo idejo vedno častno zastopal. V tej pravici pa ni nobenih dokazov, po katerih bi mogli sodniki obtožence obsoditi. Trdi da bi nihte navedel dokazov, da bi bili obtoženci komunisti ali slovenski nacionalisti. Zato zahteva, naj jih sodišče oprosti, ker niso izvršili dejanja. Po kratkem govoru še dveh drugih odvetnikov, ki pobi-jajo predvsem besede državnega pravdnika in govornika o značaju obmejnega ljudstva, ki da danes še ne razume Italije, ki pa bo s časom razumelo. Predvsem pa povdarjajo, da ni nobenega dokaza, po katerem bi se morali obtoženci obsoditi. Zato zahtevata naj se oprosti.

Razsodba sodišča

Sodišče je obsodilo po kratkem posvetovanju Ivana Gabersčka na 1 leto in 3 mesece zapora ter na 750 lir globe, Antona Kurinčiča od pok. Antona na 1 leto in 6 mesecev zapora ter na 900 lir globe. Istotako Franca Uršiča (oni, ki je bežal pred orožniki) na 1 leto in 6 mesecev zapora ter 900 lir globe. Ostale štiri obtožence je sodišče oprostil radi pomanjkanja dokazov. Obtoženci so vložili priziv.

POROTA

Franco Plesničar je Zabrda pri Batih oproščen.

Včeraj dopoldne se je končal na tukajšnji poroti proces proti Francu Plesničarju, ki je bil obtožen umora Josipa Jevškega. Glasom pravoreka porotnikov je bil Plesničar oproščen radi zakonitega silobrana. Danes se vrši nova porota na obravnavi.

BORZNO POROČILO

Trst, 26. marca 1928.
Amsterdam 759.50-765.50, Belgija 262-266, Francija 74.35-74.85, London 92.30-92.50, New York 18.87-18.93, Španija 315.75-321.75, Švica 363.50-365.50, Atene 24.85-25.35, Berlin 450-456, Bukarešta 11.50-11.90, Praga 56.27-56.36, Ogrska 328.50-334.50, Dunaj 263.75-269.75, Zagreb 33.19-33.49.

Uradna cena zlata (24. III.) L. 365.25; vojnoškodninske obveznice 77.25.



CARRIBA
ČISTILNI ČOKOLADNI BONBON
IZBOREN PO OKUSU, UČINKUJE Z
GOTOVOSTJO PRI OTROCIH IN ODRASLIH.
PRODAJA SE V RUDECIH ZAVITOKU PO 50 CENT.
Kemično-laboratorijski zavod „Alto Madonna delle Sante“ - Cav. Raff. Oudin - Trieste, S. Giacomo.
Ostali zastopniki in veleprodajci v Italiji in tujini: Adolfo Cecher - Trieste Via S. Nicolò 15.

PODLISTEK

V. J. KRIZANOVSKA:

Pajčevina

Roman v štirih delih
iz rusčine prevedel I. V.

Iz misli so ga predramili iz daljave prihajajoči klavirski akordi, katerim je sledila sanjavo strastna, nežna ruska pesem. Pel je zvonek in prožen ženski glas in grof je z užitkom poslušal otožni, božajoči napjev, ki je zbudil v njegovi duši daljane, nejasne spomine iz detinstva.

Ko je bilo Egonu šest let, je izgubil mater, ki je umrla za kajpo; toda v njegovi duši se je jasno ohranila slika lepe mlade, lepo oblečene in vesele ženske, ki ga je oboževala, božala in razvajala. Bila je izvrstna pevka in je ljubila ruske pesmi, ki se jih je naučila v Petrogradu, kjer je bil njen mož tedaj v službi pri poslanstvu. Pesem, ki jo je zdaj poslušal, je bila ena izmed onih.

Po materini smrti je prišel otrok v oskrbo babice od očete strani in leta, ki jih je pri njej preživel, so bila zanj polna težkih izkušenj. Stara grofica, plemenita Berenkla, je bila stroga ženska, stroga proti sebi in drugim in je v svojem življenju marsikaj izkusila. Postala je vdova, ko ji je bilo dvajseto leto, ter je ostala z dvema mladoletnima otrokoma in z zadolženim premoženjem. Grofica Adelhunda se je posvetila vzgoji sina in hčerke in s skrbnostjo in varčnostjo je dvignila premoženje in tako zagotovila otrokoma sijajno bodočnost.

Toda sin jo je strašno razočaral. Graf Sigrid je podedoval po očetu potratnost in tako zapravljjal, da je bil primoran nekaj let po ženini smrti zapustiti diplomatsko službo. Dobil je dobro pla-

Znanost in umetnost

Radiofonija

IV.

O prejemanju elektromagnetnih valov

Električno nihanje v oddajni anteni povzroča enakopredno sprejembo v obdajajočem električnem polju in vzbuja pri tem tudi spreminjajoče se magnetno polje. Te spremembe električnega in magnetnega polja se širijo na vse strani kot elektromagnetno valovanje in sicer s hitrostjo, ki je enaka svetlobni hitrosti, namreč s hitrostjo 300.000 km na sekundo. Ker je ta hitrost z ozirom na velikost Zemlje, katere obseg meri le 40.000 km, taka, da obletijo ti valovi v eni sekundi kar sedem in polkrat Zemljo, smatramo lahko, da so spremembe na vsej njeni površini praktično istočasne s spremembami v anteni.

Brezžični telefon bi bil torej idealen prenašalec človeškega glasu in zvokov sploh, ker ne bi za razširjenje na razdalje, ki pridejo v poštev, praktično sploh potreboval časa.

Jasno pa je, da mora jakost sprememb v električnem in magnetnem polju pojemati z razdaljo od antene. Morda bi služil tudi v tem oziru najbolje primer iz sorodnega in sicer bolj dostopnega polja. Mislimo si svetlo točko. Od nje gredo na vse strani svetlobni žarki. Ako postavimo okoli te točke kot središča kroglo, bo njena notranja površina enakomerno osvetljena; toda čim večja je ta krogla, tem šibkejša je njena osvetljenost. Isti žarki namreč, ki jih izžareva svetla točka v središču, osvetljujejo pri večji krogli večjo površino kakor pri manjši; na enako ploskev vpadajo torej pri večji krogli manjši žarkovi kakor pri manjši. Večja krogla bo šibkeje osvetljena.

Ni drugačen ni pojav pri elektromagnetnih valovih, ki jih pošilja na vse strani oddajna radio-postaja. Da, tu ne gre samo za sličnost pojavnosti, temveč celo za bistveno sorodnost. Tudi svetloba je namreč le elektromagnetno valovanje, ki se razlikuje od dosedaj od nas proučene elektromagnetnega valovanja le po valovni dolžini. Svetlobni žarki imajo namreč krajšo valovno dolžino, in sicer od 4 do 8 desetstotilnih milimetra. Odgovarjajoča frekvenca bi znašala od 300 do 400 bilijonov.

Jakost učinkov oddajne postaje je pojema torej z razdaljo. Sicer pa je jakost tudi zavisna od

energije, ki jo razpošilja antena. Vpoštevanje se mora poleg tega še oblikovati oddajne antene, soutein-kujeta pa tudi lice zemeljskega površja in ozračje. V splošnem so pogoji boljši po noči nego po dnevi, ugodnejši na morju nego na kopnem.

Ako se širijo elektromagnetni valovi od oddajne antene na vse strani, bomo seveda iskali sredstvo, ki nam to valovanje odkrije. Glede nekaterih valov nas je že priroda obdarila s posebnim organom, namreč s očesom, ki reagira na višje omenjene elektromagnetne valove, ki jih imenujemo svetlobne valove. Toda obseg v dolžini teh valov je silno omejen. In ravno v tej omejenosti med skrajno rdečo in skrajno vijoličasto barvo vidijo nekateri dokaz, da je človek na eni prejšnjih stopinj svojega razvoja živel pod vodo, kamor prodirajo lahko ravno ti žarki in za katere je bilo tudi prirojeno njegovo oko.

Na elektromagnetne valove pa, kakršni so v rabi v brezžični telefoniji in telegrafiji, ne reagira naš organizem. Potrebna je torej priprava, ki naj lovi od oddajne postaje izžarjene valove in jih pretvori v drugo nam dostopno obliko, v radiofoniji n. pr. v zvočne valove.

Take priprave so nam znane in sicer se v bistvu ne razlikujejo od elektriških nihajnih krogov, ki smo jih opisali, ko smo govorili o oddaji elektromagnetnih valov. Za razumevanje naslednjega pa moram zopet navesti primer iz drugega polja, in sicer takrat iz akustike ali iz nauka o zvoku.

Spoznali smo že, da ima vsako nihajoče telo svojo posebno nihajno dobo. Zveneča struna ima določeno višino tona, in dokler se na struni sami ali na njeni napetosti nič ne izpremenja, ostane višina neizpremenjena. Sicer pa je ton, ki ga daje v sebi napeta struna, zelo slab, tako da se že v manjši razdalji ne sliši več. Neprimerno jačji je ton strune, ki je napeta na strunjak, kakor n. pr. pri gosli. Z zveneče strune preide nihanje tudi na strunjak in ojači tako ton. Ta pojav se imenuje resonanca. Resonanca je posebno jaka, ako gre za dve med seboj uglešeni telesi, za telesi torej, ki imata obe enako samosvoj nihajno dobo (v glasbi bi rekli za telesi, ki dajeta obe enako visok ton). V tem slučaju govori-mo tudi mesto o resonanci o so-zvonenju. Če zapojemo n. pr. v klavir, na katerem smo umaknili tišila, čisti ton, zazveni v klavirju ona struna, katere ton je enako visok, in zveni še naprej, ko smo že obmolknili.

Na podlagi sozvenenja si razlagamo tudi delovanje ušesa. V notranjem ušesu imamo namreč takozvani polj, ki je napolnjen s tekočino in ki nosi več tisoč prožnih in napetih nitk, ki se krajšajo proti vrhu polja in so v zvezi s končiči slušnega žilca. Primerjamo jih lahko z različno dolgimi strunami na klavirju. Ko uderijo zvočni valovi na bobniček, se prenese nihanje istega po slušnih koščicah in opnici takozvanega jajčastega okenca na polja. Tekočina v polju zaniha. Z njo pa sozveni ona nitka, ki je uglešana na vpada-

joči ton. Uho ima torej toliko različnih prejemal, za kolikor različnih tonov je uho sploh občutljivo.

Tudi pri prejemanju elektromagnetnih valov gre za pojave resonance ali bolje sozvenenja. Vsak elektriški nihajni krog ima, kakor smo spoznali, svojo določeno valovno dolžino ali kar je isto, svojo določeno frekvenco. Ta pa je odvisna le od njegove kapacitete in njegove samoindukcije. Ako imamo torej drug nihajni krog enake kapacitete in enako samoindukcijo, se bo po učinkih elektromagnetnih valov, ki jih izžareva prvi krog, vzbudilo v drugem sozvenenje; tudi v tem bodo nihali elektroni, in sicer z enako frekvenco, kakor v prvem. Nihanje v drugem bo udušeno, neudušeno ali modulirano, kakor je pač nihanje v oddajnem nihajnem krogu.

Za vsako določeno valovno dolžino je potreben torej prejemni nihajni krog, ki naj bi bil uglešen z oddajnim krogom. Ako bomo prejemali te valove ene določene dolžine, potem bi si izbrali prejemni nihajni krog, ki bi bil enkrat za vselej uglešen z oddajnim. Za prejemanje valov druge dolžine bi potrebovali drug nihajni krog z različno kapaciteto in samoindukcijo. Ker pa bomo prejemali valove najrazličnejših valovnih dolžin, bi morali imeti na tisoče različnih nihajnih krogov, kakor ima na tisoče različno dolgih nitk polj v našem ušesu. To pa bi bilo silno nepraktično in tudi neizvedljivo. Radi tega so ubrali rajši drugo pot. Uporabljajo se namreč za prejemanje samo en nihajni krog, v katerem sta kapaciteta in samoindukcija spreminljivi. Z izpreminjanjem kapacitete in samoindukcije se ugleša prejemni krog na oddajni, tako da sozveni pod učinkom valov, ki ga zadenejo. Elektromagnetno valovanje vzbudi torej v oddaljenem prejemalcu električno nihanje. Sedaj gre le še za to, kako zamoremo za-znati te električne nihaje v prejemnem krogu. O tem prihodnjik.

Kulturni vestnik

«Sovremennaja Zapiski»

«Sodobni zapiski» se imenuje revija ruskih emigrantov v Parizu. Prva številka letošnjega letnika je zelo obširna in obsega nad pet sto strani. V tej številki je priobčil pisatelj Ivan Bunin začetna poglavja svojega romana «Življenje Arsenjeva». Roman je na dolgo razporeden in pesniško okrašena biografija pisatelja. Določena «ljubezenska zgodba» Ivana Šmeljeva se je v tej številki približala svojem koncu. V nasprotju z raznimi drugimi pripovedniki, ki postanejo od sredine zadaj manj privlačni, je pri Šmeljevu baš nasprotno. Konec je najprej: zaljubljeni par je ubit, neki moš je umorjen od razdivjanega bika, junak — petnajsetletni deček — doživi več ljubezenskih pustolovščin. Ta roman bo nekako nasprotje Wedekindovega «Pomladnega prebujenja». Tudi roman Mihajla Osorgina «Sivcev vrata», začnjen z zanimivimi poglavji. V opisovanju rdeče povodni torzije v Moskvi dokazuje pisatelj, ki je bil doslej znan le kot publicist, velike pisateljske zmognosti, ki so le malo komu dane. V

ostalem so med leposlovjem zastopani: «Človek Napoleon» od Merežkovskega, «Sologub» od Chodaseviča; Stepun piše literarne novice, Sazonova članek o Mihajlu Zoščenko. Revija prinaša še več drugih krajših člankov in zanimivih notic.

Petro Panč

Petro Panč je eden izmed mlajših sovjetsko-ukrajinskih pripovednikov, ki se po posebnih literarnih lastnostih loči iz množice svojih stanovalskih tovarišev. Državna založba je izdala tri zbirke njegovih novel, izmed katerih je bila ena nagrada z jubilejno nagrado oktobrske revolucije. To je sicer zelo slabo priporočilo za umetnika, in res se ta zbirka odlikuje po svojem slabem jeziku in po svojem dobrem namenu. Vendar tiči zrcalo talenta tudi v tej zbirki novel. Z gradba kaže, da ima pisatelj nadpovprečni umetniški čut. Štiri novele, ki obsegajo skoraj štiri sto strani, so na zunaj določa samostojne enote, le notranje so tesno zvezane med seboj, bodisi po idejah ali po nastopajočih osebah. Te novele simbolizirajo štiri dobe revolucije: pripravo, svetovno vojno, revolucijo samo na sebi in obnovo. V opisovanju razmer izpričuje Panč večjo roko, opisi oseb pa se mu posredujejo le relativno. On dobro opisuje njih dejanja, njih obraze pa so zabrisani. Stilistično ne stoji na trdnih nogah. Njegova ukrajinsčina je prevsakdanja, nekatera mesta pa je znal izredno dobro podati, da ostanejo trajno v spominu. Pogosto pa pusti, da gre, kakor hoče, piše, kot mu ravno pride, in se pijani nad lastno patetiko. Kljub temu ne kaže biti brezpomemben pisatelj.

Pantelejmon Kuljš

Pantelejmon Kuljš je bil svojaes razpiti potnik ukrajinskega evropskega gibanja. Literarni zgodovinarji so postali zadnji čas zelo pozorni nanj. Kijevska revija «Ukraina» je prinesla pred kratkim posebno številko, ki je bila posvečena Kuljšu. Ukrajinska Akademija znanosti je prinesla cel zbornik razprav, ki se nanašajo na Kuljša in na zgoraj omenjeno gibanje. Dve sto strani obsegajoči zvezek prinaša o načinu in o nalogah proučevanja Kuljša, o Kuljševem bivanju v Ukrajini, o Kuljšu in Severnu, o Kuljšu in Walterju Scottu ter končno o Kuljšu kot junaku romana. Zadnji sestavek se nanaša na roman v verzih «Evgenij Onegin našega časa», ki ga je bil spisal Kuljš. Roman sicer ne vplete nobene nove lavičke v venec Kuljševe slave, vendar je v življenjskem in literarnozgodovinskem oziru zelo pomemben. Nenatnjen roman je s tem rešen pozabnosti in opremljen s potrebnimi opazkami.

POSILANO

ZAHVALA

Podpisani se tem potom zahvaljujem zavarovalnim družbi proti nesgodam «L'Abelille» za točno izplačano odškodnino. Priporočam vsakomur podružnico v Gorici, Corso Vitt. Em. 10.

Koren Ivan,
kovač v Kobaridu.

*) Za članke pod tem naslovom odklanja uredništvo vsako odgovornost.

ŠIRITE

„Naš glas“

Mesečno družinsko revijo!

Naročnina za celo leto 15 L.

Naslov:

Trieste, Casella postale 348

MALI OGLASI

BRIVNICA se prodaja. Naslov pri tržaškem upravnistvu. 338

PRILETNA ženska se sprejme na brano in stanovanje za polovično ceno in pomoč pri lahkem hišnem delu, k mali družini, (mati in hči). Ugodna prilika za tenko s pokojnino. Naslov pri tržaškem upravnistvu. 339

PISALNE stroje, velike in majhne, kontrolne blagane, prodaja Müller, Trst, Irene 6, cene nizke. 323

ZGANJE, se iz l. 1926, nad 70 hl, ima na prodaj Zidar Anton, Topole 57, Trstovo pri Bistrici. Prodaja na drobno in na debelo. Cena nizka. 324

SMILAJOD - Castellonovich je priznan kot najboljši sredstvo za čiščenje krvi: priporočljivo za pomladno zdravljenje, proti otoci, proti udarjanju krvi v glavo, proti motenju vida pri starih osebah, proti arteriosklerozi (pospešeno žil) in sploh proti vsem motenjem, ki izvirajo iz slabe cirkulacije krvi. Dobiva se v lekarni Castellonovich, Trst, via dei Giuliani 42. 297

ZLATARNA Albert Pavh
Trst, Via Mazzini 46
kupi kune po 1:37
Popravlja in prodaja zlatenino.

Proti
TRAKULJI
Ugledni zdravniki priporočajo že več let in predpisujejo kot SREDSTVO Z GOTOVIM IN TAKOŠNIM UČINKOM
TENIFUGO VIOLANI
ki ga izdajajo kemik-lekarnar
G. VIOLANI v Milano

Božjast

In druge živčne bolezi se ozdravijo uspešno s slovitimi praški in tabletami kemično-farmaceutičnega zavoda Cav. Glodovec Cassandri v Bolonji, ki jih predpisujejo najboljši kliniki sveta, ker predstavljajo najuspešnejše in gotovo ozdravljenje. — Dobivajo se v Italiji in zunaj v glavnih lekarnah. — Zvezek št. 14 se pošilja brezplačno. 1124

Avtomobilna črta

Trst-Lokev-Divača-Senožec

PODJETJE BRUNELLI

Odhod s trga Oberdan.

Vozni red od 1. oktobra do 15. aprila.

Iz Trsta v Senožec ob 16.15, iz Bazarvice ob 16.45, iz Lokve ob 17.—, iz Divače ob 17.10.

Iz Senožca v Trst ob 7.30, iz Divače ob 7.50, iz Bazarvice ob 8.15.

Listi za tja in nazaj: Trst-Divača in nazaj L. 13.—, Trst-Senožec in nazaj L. 16.—

Posojilno in konsumno društvo

Opčine

reg. zadruga z omejeno zavezo

vabi na

redni občni zbor

ki se bo vršil

dne 3. aprila, ob 7. uri zvečer v društvenih prostorih.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelnika.
2. Poročilo nadzornika.
3. Odobritev letnih računov za leto 1927.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Volitev načelnika in nadzornika.
6. Slučajnosti.

(324)

ODBOR.

Gospodarstvo

Umetna svila

Industrija umetne svile stoji že nekaj let v ospredju splošnega javnega zanimanja. Razširja se namreč s tako naglostjo, kakršne ni bila doslej deležna nobena mlada industrija. Uporaba umetne svile se je preteklega leta znatno razmahnila in v mnogih konsumnih deželah izžvala celo ugodno tekstilno konjunkturo. Svetovna produkcija je po vsej verjetnosti narasla na 125 milijonov kilogramov in vrednost je koncem lanskega leta brezdomno že prekoračila znesek 4 milijarde in pol italijanskih lir. Zaloga so bile povsod zelo majhne. Stalno naraščanje konsumna zaznamujejo predvsem tri najstarejše produkcijske države. Severoameriška Unija je poleg velikih starih zalog absorbirala še vsa lasno novo produkcijo in uvozila približno 8 milijonov in pol kilogramov. Anglija ni mogla s svojimi razširjenimi napravami zadovoljiti inozemskega povpraševanja in Nemčija je uporabila ves svoj domači kontingent in poleg tega nabavila še 6 milijonov kilogramov inozemske umetne svile. Z naraščanjem konsumna so se okoristile v prvi vrsti tipične izvozne industrije Nizozemske, ki je navezana v pretežni večini le na izvoz in ona Italije, ki je preteklega leta povečala izvoz bolj kakor produkcijo. Slednji je začela tudi francoska umetna svila igrati na svetovnem trgu pomembnejšo vlogo. Razvoj svetovne produkcije zadnjih štirih let nam kaže v milijonih kilogramov naslednja slika:

	1924	1925	1926	1927
Zdr. države	16.8	23.0	28.8	33.5
Nemčija	10.8	11.8	11.8	18.0
Anglija	10.9	12.7	11.3	17.7
Italija	8.4	11.1	15.0	17.5
Francija	5.6	6.7	8.0	11.0
Nizozemska	1.5	3.6	5.8	7.5
Belgija	4.0	4.5	6.0	6.0
Japonska	0.5	2.0	2.5	4.0
Švica	1.8	2.4	3.0	3.5
Čehoslov.	0.6	1.0	1.0	2.0
Avstrija	1.2	1.5	1.5	1.8
Ost. države	1.2	2.0	2.0	2.5

Skupaj 63.3 82.3 96.7 125.0

Največji razmah zaznamujeta dve najstarejši produkcijski državi: Anglija in Nemčija. Večji del odpade na medseboj ozko svezana velekoncerna Courtaulds in Glanzstoff. Angleški koncern je sezidal eno novo tvornico in podvojil proizvodnjo. Nemčija je zaposlila vse povečane naprave. Otvoritev tvornic skupine Glanzstoff v Kolinu, Breslavi in Berlinu je projektiрана za bližnje mesece. Ta skupina razširi v teku leta svoje stare tvorniške naprave. Vzporedno z razširjenjem stoji v programu poenostavljenje proizvodnega načina, ki bo znatno izboljšal specifična svojstva umetne svile. Važno vlogo pri teh novotarijah igrajo patenti znanega dunajskega kemika profesorja Lilienfelda, ki omogočajo proizvodnjo trpežnejše in elastičnejše niti, kar je velikega pomena za pletilno industrijo in izdelovanje sukanca. Uvedeno bo dalje v teku leta izboljšano proizvodnjo Celtsvile. Bemberg, Hoelken in I. G. Farbenindustrie bodo nadaljevale in pomnožile pridelovanje bakrene umetne svile.

Danes se posveča v mednarodnih industrijskih krogih mnogo pozornosti proizvodnemu načinu, ki je znan pod imenom "acetat". Poskušnje za proizvodnjo acetatne umetne svile se vrše po vseh večjih tovarnah radi dejstva, ker je ista naravni svili zelo podobna. Smatrajo jo za najpriljubljenejšo za mešanje med najdražje tekstilne izdelke. Proizvodni proces je pa zelo težaven in kompliciran. Aceta d. z. o. z. v Berlinu, na kateri ste udeležene I. G. Farbenindustrie in Glanzstoff, je tovarno v svrhu izboljšanja tehničnih naprav prehodno zavarila. Tudi največji producent acetatne svile — skupina Dreyfus-Clavel Celane — se še ne more beležiti kakšnega vidljivejšega finančnega uspeha. Francoško-belgijska Tubize, ki poseduje dovoljenje za izkoriščanje acetatnih patentov v različnih evropskih državah in ki že nekaj let proizvaja umetno svilo tega tipa, vedno ni še premostila začetnih težkoč. Dalje se bavi s tem načinom na Francoskem družba Rhodiaseta. Preizkušava ga tudi angleška Courtaulds, ki se je radi tega dogovorila z omenjeno francosko družbo. Po lastnem načinu hočejo pridelovati acetatno svilo tri najnovejše angleške družbe. Splošna

sodba sicer priznava acetatnemu načinu veliko bodočnost, toda iz navedenega lahko sklepamo, da je ta način še v povojih.

Industriji umetne svile je brezdomno namenjena velika bodočnost. Dasiravno kemično-tehnična novost, stara komaj 20 let, zaznamuje za prvi stadij svojega razvoja že velikanse uspeha. Angleški koncern Courtaulds je v zadnjih desetih letih izvršil vse razširjevalne naprave iz doseženih dobičkov. Tudi druge pomembnejše družbe, predvsem nemška skupina Glanzstoff, so samo iz letnih dobičkov razširile znaten del svojih podjetij. Nič čudnega tedaj, ako sta industrijski razmah in lanski dogovor med Courtaulds-Glanzstoff-Snia Viscosa vzbudila pozornost in fantazijo mednarodnih spekulativov. Vrednote umetne svile so se izza leta 1927, glede ocenjevanja tečajev popolnoma odcepile od ostalih delnic. Razvoj tečajev nam nudi sledeča lestvica.

	3/1. 1927.	16/3. 1928.
Glanzstoff v % mark	355	700
Snia Viscosa za L. 150	125	175
Courtaulds za L. 1	47/8	89/18

Svoj polet so prekinile delnice Glanzstoff prvič v maju spričo skrbnosti borznih kreditov in drugič koncem leta radi povijanja kapitala. Revalutacija lire je pri nas tlačila tečaj akcijske Snie Viscose. Končno je vplivala nanje tudi neobhodno potrebna sanacija podjetja. Snia Viscosa napreduje v zadnjih dneh radi zanimanja na njej interesiranih krogov. V Angliji tvori družba Courtaulds že nekaj let bogat vir stalnih dohodkov. Dviganje delnic slednje družbe nam postane umljivo, ako si predočimo, da je kapitalist, ki je pred deseti leti investiral v Courtaulds 1 samcat funt sterling, prejel od iste do sedaj približno 50 funtov sterlingov dobička.

Legenda o ruski princezini Anastaziji

Mnogi ameriški in evropski listi so v zadnjih dneh spet obširno pisali o tragičnem koncu zadnjega ruskega carja Nikolaja II., ki so ga — kakor znano — boljševiki umorili na grozen način s celo njegovo družino vred leta 1917. V Jekaterinslavu in trupla nato uničili. Temu pisanju je dala povod vest, da živi v New Yorku ženska, ki jo mnogi smatrajo za princezino Anastazijo, hčerko nesrečnega carja Nikolaja II. Ta ženska, ki se imenuje A. Calkovska, ima za seboj dramatično in zagotovo preteklost. Listi so začeli pisati o njej že leta 1918., ko je nekega zimskega večera skočila s samomorilnim namenom v neki rečni prekop v Berlinu, a so jo pravčasno potegnili iz vode. V bolnišnici je ženska, ki so jo zdravniki spoznali za slaboumo, vedela samo povedati, da ji je ime Calkovska; ni pa znala ne odkod je doma, kakšne narodnosti je in kako je sploh prišla v Berlin. Pozneje, ko se je po dolgem zdravljenju njeno duševno stanje zboljšalo, se je začela zanimati za Calkovsko neka zdravnica, ki je večkrat opazila, da je nesrečno žensko vselej spreletela neka čudna groza, kadarkoli je slišala kaj o Rusiji. Zdravnica je začela ljubезno izpraševati bolnico o vzrokih tega njenega nepojmljivega strahu in po dolgem izpraševanju ji je Calkovska, ki se ji je poznalo, da z velikim naporom zbira svoje misli, odgovorila, da jo Rusija spominja na strašno dogodke. Nato je začela polagoma pripovedovati čudno, strašno zgodbo. Povedal je, da je nekoč živel v Rusiji, s svojo družino v bogastvu in razkošju.

«Nekega dne — je nadaljevala — »pa so prišli v vilo, kjer sem stanovala z družino, oboroženi ljudje, ki so pričeli streljati na nas. Kaj se je zgodilo z menoj, se ne spominjam več. Spominjam se le, da sem se po tem strašnem dogodku znašla v neki hiši, kjer so mi stregli neznani ljudje, med njimi neki možki po imenu Calkovski. Nekega dne mi je Calkovski povedal, da morava odpotovati. Sedla sva na kmečki voz in se odpeljala po samotnih cestah proti padu. Potovala sva dolgo, mogoče kakor tri mesece, in ves čas potovanja nisem nikoli zapustila voza. Ustavila sva se le tu pa tam v kakšni vasi, kjer se je moj spremljevalec preskrbel z živili. Naposled sva dospela v Romunijo in se ustavila v Bukarešti, kjer sem se poročila s Calkovskim in sem pozneje povila dete, ki je pa kmalu umrlo. Nekega dne so izbruhnili v mestu nemiri in Calkovski je bil ubit v nekem spopadu na ulici. Tedaj sem se v spremstvu nekoga drugega možkega odpravila iz Romunije. Po dolgem tavanju križem sveta sva dospela v Nemčijo. V Berlinu me je moj spremljevalec zapustil; ostala sem sama na svetu, brez vsakih sredstev. Polastil se me je obup in nekega večera sem skočila v Yodo...»

Na podlagi te nenavadne povesti bolnice in raznih drugih okoliščin je zdravnica prišla do zaključka, da bi Calkovska utegnila biti princezinja Anastazija, ki je na kak čudežen način ušla pokolju družine carja Nikolaja II. Ta domneva je našla med ruski iseljenici v Berlinu mnogo zagovornikov, zlasti ker jo je podpisala okoliščina, da vojski kolkovske armade, ki so pozneje začele zasesti Jekaterinslav, niso našli med ostanki uničenih trupel članov carjeve družine nikakega predmeta, ki bi bil pripadal princezini Anastaziji, dočim so našli več predmetov, kakor svetinjo, prstanov, uhanov itd., ki so bili last ostalih članov carjeve obitelji. Razen tega je bilo iz poročila, ki ga je podal poveljnik boljševiškega vojskega oddelka, ki je izvršil »justifikacijo«, znano, da se je princezinja Anastazija že pri prvih streljih zgrudila nezavestna ter se je zavedla šele tedaj, ko so jo hoteli vreči na tovrni avtomobil, da jo skupno z drugimi žrtvami odpeljejo na kraj pokopa. Tedaj jo je — tako se glasi omenjeno poročilo — eden izmed vojakov končal z bajonetom in puškinim kopitom.

Toda mnogi pravijo, da to poročilo ne odgovarja povsem resnici. Po njihovim mnenju se je princezinja Anastazija pozneje spet zavedla in tedaj se je je eden izmed vojakov usmilil in jo skrivaj rešil. Ta vojak bi bil Calkovski, ki je balje potem pomagal princezini zbežati čez mejo na Romunsko, kjer jo je poročil. Ta domneva se tudi povsem ujema s povestjo Calkovske. Pobija jo pa poročilo poveljnika oddelka, ki je izvršil pokol carjeve rodbine, glasom katerega ni bilo med njegovimi vojski nobenega, ki bi se imenoval Calkovski.

Kljub temu so mnogi ruski monarhisti prepričani, da je princezinja Anastazija ušla pokolju ter da živi sedaj pod imenom Calkovske v Ameriki, kjer je medtem našla zavetje pri ženi newyorkega milijonarja Loedsa, ki je Rusinja. Njihovo trditve pobija v Parizu izhajajoči ruski list «Rossija», ki je te dni obširno razpravljalo o tem vprašanju. List je prišel do tega zaključka po razgovorih, ki so jih imeli njegovi sodruzniki z različnimi uglednimi ruski osebnostmi, ki žive sedaj v Franciji in so nekoč bile v ožjih stikih s člani rodbine pokojnega carja Nikolaja II. Tako je na pr. velika knežinja Marija Pavlovna mnenja, da Calkovska. ni istovetna s princezino Anastazijo, za katero se izdaja. Marija Pavlovna meni, da Calkovska ni avanturistinja, marveč uboga umobolna ženska, ki si domišlja in je tudi trdno uverjena o tem, da je hči carja Nikolaja II. Tudi knez Jusupov, ki je — kakor znano — ubil proslulca meniha Rasputina, ki je imel tako velik vpliv na ruskem dvoru, odločno pobija legendo o rešitvi princezine Anastazije. Pri tem navaja Jusupov celo vrsto dejstev. Predvsem omenja, da si je zobozdravnik dr. Kosticki, ki je zdravljal carjevo rodbino, nedavno ogledal odvis čeljusti Calkovske in ob tej priliki je ugotovil, da se njena čeljust in zobje jako razlikujejo od čeljusti in zob princezine Anastazije. Razen tega — je dejal Jusupov — Calkovska ne zna angleščine in tudi ruščino slabo govori, dočim je princezinja Anastazija izborna obvladovala oba jezika, a ni znala nemščine, ki jo nasprotno Calkovska dobro obvladuje. Jusupov je imel priliko, da je nad dve uri govoril s Calkovsko in jo natančno opazoval, pa ni odkril na njej ničesar, kar bi imelo kaj skupnega z osebnostjo princezine Anastazije. Na vprašanje sodruznika «Rossije», ali ima mogoče kdo interes na tem, da podpira domnevo, da princezinja Anastazija še živi, je Jusupov odgovoril, da so pri stvari vmes najbrž politični razlogi. Da bi šlo za materialne interese, ni verjetno, kajti ogromna glavica, ki jo je po mnenju nekaterih imel pokojni ruski car naloženo v neki angleški banki, v resnici ne obstoja. To je potrdil tudi sam bivši ruski finančni minister Bark, ki zavzema sedaj odlično mesto v angleških finančnih krogih.

Slične izjave so podale o stvari tudi druge ruske osebnosti, do katerih so se obrnili sodruzniki «Rossije». Toda kljub temu bo legenda o hčerki nesrečnega ruskega carja še dolgo krožila med ruskimi iseljenici, ki jih je vzbura krvave boljševiške revolucije razpela križem sveta.

V črnem muzeju

V kleti Scotland Yorda. — Razstava za redke goste. — Glava na polici. Kaj govore omare. — Preveljivi zločinci. — Kolesarska svetiljka odkrila zločin.

Scotland Yard, glavni stan londonske policije, ima oddelk, do katerega ima dostop le majhno število izvoljenec. Ta oddelk nazivajo «črni muzej». V neki knjigi, ki je bila pred kratkim izdana v Londonu, podaja kriminalist Josip Gollomb zelo zanimiv opis te nenavadne razstave.

«Stopnice, ki vodijo v podzemeljske prostore Scotland Yorda,» tako čitamo v omenjeni knjigi, «niso nič ob najlepšem solnčnem dnevu prijazne. Ko sem pa jaz stopal v družbi inšpektorja Hendryja, so

fa kriminalne registrature, po teh stopnicah, je letala gosta rumena megla nad Londonom. Šibka dneva svetloba, ki je razsvetljevala gornji del stopnišča, je izginila, kakor hitro smo šli nekaj stopnic navzdol. Šli smo po vlažnem, slaborazsvetljenem hodniku, dokler nismo prišli do vrat, ki niso imela ne številke ne kake druge označbe. Inšpektor Hendry je vzel iz žepa velik, staromodni ključ in odklenil s njim vrata, ki so se hreščaje odprla. V temi se je nato prtipal do električnega gumba, zavil ga in medlo je zagorela pod stoprom zaprta žarnica. V blede svetlobi je bil pred mano «črni muzej». Bila je redka prednost obiskati ta muzej, čigar vrata so se odprla le nekaterim rednim izvoljenecem iz kriminalne stroke. Tu so se torej hranili brezštevilni predmeti, ki so v zvezi s katerimkoli zločinom. Je to muzej, ki odkriva le najtemnejše strani človeške duše. Grozne čine nam kličejo ti okrvaveli noži, ti revolverji in drugo tako orožje v spomin. Razstava, kakršno si ne moreš skoraj predstavljati.

Ti prostori služijo tudi kot učilnica za detektive. Tu se vrše predavanja o znamenitih zločincih, pri katerih so razkazovali bodimo kriminalistom «corpora delicti» (predmeti, s katerimi je bil zločin izvršen). Moj pogled je obšel na dolgih policah, na katerih so stale iz rumenorujavega ila izobličene glave druga tik druge. Zdelo se je, da je to panton s kipi slavnih mož. Na vprašanja, kaj so ti ljudje, mi je odgovoril inšpektor Hendry: «Oglejte si boljše njihove vrzote in takoj boste razumeli!» Ogledal sem si to zbirko temeljiteje in bliže. Okrog vratu vsake ilnate glave se je vlekel vrh obroča. Slabo obriti obrazi, trde in ob enem propadle poteze, slepe oči, obroči okrog vratu: bile so to mrliške maske zločincev, ki so se jim takoj po usmrtnitvi posnele. Obroč je bil sled rabljenega vrvi.

Ozrl sem se in opazil v stekleni omari za zaprašenimi šipami čudne predmete. Vsak predmet je imel svoj listič. Večina lističev je bila že preperela. Iz napisov sem spoznal, da se je za zločinom, ki je bil v zvezi z dotičnim predmetom, bavil Scotland Yard. Tu je bilo shranjeno po večini napadalno orožje vseh mogočih vrst — bodala, noži, ključa, pištole in revolverji najrazličnejših tipov, čudne sekire, skoro gotovo za zločin nalašč pripravljene. V drugi omari je ležalo vlomno orožje, po večini kletke najrazličnejše izdelave. V tretji omari so bili redmeti sistematične sleparije: umetne brade, lasulje, ponarejene lesene noge, temni pačniki, s katerimi so skušali poklicni sleparji vzbuditi usmiljenje le dobrosrčnih ljudi.

V tej zbirki je bil tudi aparat: votlo kroglja plošča, ki se je vrtela okoli osi. «Ta lampa», je začel pravi inšpektor Hendry, je delal s tem srečolovom izborne dobičke. Imel je za sodelavca živo opico. Mož je bil zvit in se je lotil le preprostih kmetov. Mnogo je zaslužil in obogatel bi bil skoraj gotovo, da mu nismo mi preprečili nadaljnjega izkoriščanja nevednega ljudstva. S tem kolešom je lahko vsak, ki je vložil 10 stotink zaslužil cel funt ster. (90 lir.) Ta iznajdljivi lump je imel tudi svoje pomagale med množico, ki se je na trgu udeleževala njegovih predstav. Da odvrne vsak sum sleparije, mu je opica vrtela srečolovno kolo. Joka, kakor se je imenovala opica, je bila bolj poštena od svojega gospodarja, vrtela je kolo, dokler ni ustavil gospodar s spretno kretnjo koleasa prav pri številki, ki jo je bil kupil njegov pomagač med množico. Težko je bilo prijeti lumpa, toda končno se je to le posrečilo nekemu detektivu, ki se je bil preoblečen v kmetu, pomešal med množico.

Videl sem tudi okroglo gorjako, ki je bila na obeh straneh opremljena z železnimi žebli. «To orožje», je razlagal inšpektor, «je izumil tat, čigar posebnost je bila, vdreti v stanovanja, ko so bili stanovalci doma. To je bilo zelo težavno podjetje, ki je zahtevalo i pogum i močne živce. Nevarnost je precej velika, čeprav je znano iz izkušnje, da ljudje doma ne pazijo preveč. Mož se je navadno izmuznil skozi stranska vrata na hodnik, odprl vrata, zaklenil jih, zabodil pri tem svojo gorjako z enim koncem v vrata, z drugim v pod. Vrata se na ta način niso mogla od zunaj odpreti. Nekeč pa v nekem stanovanju izsledili. Skočil je skozi okno, ne da bi bil vzel s seboj svoje gorjake. Pri hišni preiskavi v okraju, kjer smo umili, da mora stanovati tat, smo dobili mizo iz smrekovega lesa, kateri je manjkala četrt noga. Ta gorjaka, ki jo tu vidite, je bila namreč manjkajoča noga. Ako bi ne bil zločinec tako štedljiv in skop in ako bi bil odstranil mizo, nikdar bi mu mi ne mogli dokazati omenjene in podobnih tatvin.

V isti omari je bila staromodna svetiljka, kakršno so prej uporabljali pri koleših. Tudi ta tako nedolžen predmet je imel svojo zgodovino. Svetiljka se je našla v sobi umorjenega prodajalca, ki je rad kupoval od tatov ukradene predmete. O storilcu ni bilo nobenega sledu. Svetiljka se je dala sedemletnemu detku, sinu nekega darja, v roke in s to svetiljko se je moral detek v najrazličnejših londonskih okrajih zdaj tukaj, zdaj tam izrati na javni cesti. Spekula-

cija se je posrečila. Po večmesečnih poskusih je prišel nekoč k i-grajočemu se detku drug detek in izjavil, da je svetiljka njegova. Šel se je zasledoval in kmalu se je ugotovilo, da je izvirala svetiljka iz trgovine njegove matere, ki je trgovala z električnimi in instalacijskimi predmeti. Nadaljna preiskava je dognala, da je umoril prej omenjenega trgovca monter v omenjeni trgovini. Glava morilca je bila v zbirki, ki sem jo bil prej videl na policah.

Upor proti mnogomeststvu

Razmere in običaji v Tibetu. Na Vzhodu je bilo mnogomeststvo do najnovejših dob v navadi in, ker dovoljeno po islamskih verskih predpisih, tudi priporočeno. V prejšnjih dobah je mogoče res imel skoraj vsak Turek po več žen, toda s časom so si mogli privoščiti ta luksuz le še premožnejši možiki, kajti harem, v katerem je živel po več zakonskih žen, je stal le preveč. Reče se je moral zadovoljiti z eno samo ženo, pa naj mu jih je verska knjiga koran še toliko priporočevala. Reformator Turčije in prvi njen predsednik, Kemal paša, je kratkoma prepovedal mnogomeststvo in tozadeven zakon je bil tudi v zbornici sprejet. Te dneve, ko je obiskal afganistanskega kralja Ahman Ullah Khan razne države (Italijo, Francijo, Švico, Nemčijo in Anglijo), smo zvedeli, da je tudi on doma, v svoji državi, v Afganistanu, uvedel zakon z eno samo zakonsko ženo. Ni več daleč čas, ko si pribori enozhenstvo svoje zasluženo mesto v vseh zakonodajah. Zdi se, da se bo še najdlje časa držalo mnogomeststvo v Indiji in še tu je pri bogatih knezih, pri maharadžah, sicer bi ne imelo sodobno človeštvo prilike seznanjati se o priliki nove poroke z razkošnimi običaji in bogatimi pojednami indijskih knezov, ki vse spominjajo na pravilice iz čistoč in ene noči.

So pa tudi kraji na svetu, kjer ima žena po več mož. To se dogaja v Tibetu, na planoti severno od Indije. Tu stoji lepi spol visoko nad možkim in se tako rekoč igra z njim. Ako ljubi žena svojega moža, ga čuva, vedno pazi nanj, kajti če ga zapusti, potem je zapuščen mož zaničevan od vse družbe. Vsaka žena v Tibetu lahko ima najmanj tri možje in enega duhovna. Žena je neomejena vladarica. Razume se, da delajo in garajo vsi njeni možki za svojo ženo, razen onega, ki je ženi najljubši, ki je njen izbrani miljenec.

Toda sedaj se je dvignil korajžen, drzen, hraber junak, ki propoveduje možko križarsko vojno. Amuki, tako se glasi njegovo ime, trguje pod nadzorstvom svoje žene s kožami v pokrajini Sečon. Radi velikih daljav pri svojih kupcijskih potovanjih prihaja le vsako drugo leto domov. In na teh svojih potovanjih je opazil, da v drugih pokrajinah niso možki podložni ženam, marveč da žive svobodno, neodvisno in celo brez žen. Amuki se je zgrozil, ko je mislil na suženjstvo, v katerem je on in njegovi bratje pod ženskim poveljstvom.

Deset let je razmišljal Amuki o tem slučaju in pridobil v tem času tudi nekaj drugih Tibetancev za svoje namene. Ko je imel vsepovedno razpredene svoje niti, ko je imel skoraj že v vsakem kraju svoje somišljenike, se je odločil, da poskusi svojo srečo. Ustanovil je «društvo neodvisnosti», ki je pričelo z agitacijo. V jeseni leta 1927. se je vršil velik sprevod v glavnem in svetem tibetanskem mestu Lhasi. V prvih vrstah sprevoda je nosil eden izmed možkih napis «agitacija možkega spola v Tibetu». Vsak član v sprevodu je nosil zastavice s posebnimi napisi kakor: «Proč s trinoštvom ženskega spola!» — «Moški morajo biti v vsakem oziru neodvisni!» — «Proč s trinoštvom mnogomestvo!» — «Od strani moških dovoljujejo ženi, da ima več mož!»

Moški so razdeljevali letake in se napotili v samostane lama-duhovnov. Te so naprosili, ker imajo velik vpliv na njih podprejo v teh upravičenih zahtevah. Toda duhovni jih niso poslušali, marveč so nadzorovali glavne kričaje, ob enem pa obvestili žene, naj se pripravijo, da odbijejo zmagoslavno ta napad na svoje starodavne pravice.

Toda, bilo je že prepozno. Moški so bili mnogo številnejši od ženskih a bili so tudi trdnjeji. In tako se je zgodilo, da je to pot zmagal možki spol. Končno se je napotil Amuki s svojimi prijatelji v vladno poslopje, da predlože novo postavo s katero se izvede njihova reforma. Predlagatelj tega načrta je tudi pripomnil, da možki ne bodo več živeli skupno z ženami, ako vlada ne napravi potrebnih korakov. Čez nekaj dni je poslala vlada svojega zastopnika v spremstvu petih znamenitih žen v taborišče možkih, kjer se je podpisal sledeči zakonski načrt:

«Vlada mora priznati, da je naše društvo pooblaščenno zastopati vse možke Tibetance. Vsaka žena imej le enega moža. Če ji ta umre, se sme sopro poročiti. Za družino skrbi mož, toda nobena žena ne sme siliti svojega moža k nobenemu delu. Ako umre žena, se sme mož zopet poročiti. Ako ima mož tri brate ali še več, jih ne sme žena siliti, da postanejo duhovni, menihi ali puščavniki. Ako se zakonca ne u-

jemata, se lahko ločita in zopet poročita. Ako je žena nečedna, sme mož protestirati in obratno. Ako živa zakonca skupaj, se lahko preživljata ali s premoženjem ene ali druge zakonske polovice.»

Bil je krasen načrt in ostal je tudi načrt, kajti samo v okoliščini glavnega mesta Lhasa so priznale ženske možki upor in njegove posledice, t. j. odpravo mnogomestva. V vseh drugih pokrajinah se niso ženske prav nič zmedle za uporne možke in za njihove nove postavbe. Slej ko prej ima vsaka ženska v širnih pokrajinah pod Himalajo najmanj tri možke in enega duhovna. Mnogomestvo se je v teh pokrajinah še bolj utrilo in nečeste mož ječi v ženskem suženjstvu, izjeme so seveda edino le miljenec žensk, ki jim ni treba nič delati, saj skrbje zanje ostali zakonski možje njihovih žen.

Stanoviten do smrti

Že priletel uradnik mestne uprave v Caen-u na Francoskem je stavil za precej visoko vsoto, da se celih šest mesecev ne bo dal striči ne briti. Kmalu je začelo občinstvo protestirati in ni hotelo imeti nobenega stika z uradnikom, ki je postal za vsakim dnem nemarnejši in strašnejši. Uradnik je dobil ukor, toda ostal je neomahljiv. Končno ga je mestna uprava spodila iz službe. Kjerkoli je nato odpuščen uradnik potrkal, povsod so mu pred nosom zaloputnili vrata. Vsem se je zdel preveč ušiv. Neki dobrasrčnež mu je ponudil vsoto, naj se bi dal ostriti, toda nesrečnež je odklonil, ker je hotel na vsak način dobiti stavo. Hodil je od vrat do vrat, nobeden mu ni hotel dati ne službe ne dela. Slednjič je skočil z mosta v reko Orne.

Naročajte „Edinost“

Dr. SARDOČ
ZOBODRAVNIK
TRST
VIA S. LAZZARO 23, II.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrowana zadruga s omeji poročilom
uraduje v lastni hiši
Via Torre bianca 19, I.
Telefon Str. 25-67.

Sprejema navadne hranil. vloge na knjižice, vloge na tek, račun in vloge na čekovni promet in jih obrežuje
po 4%
Večje in stalne vloge po dogovoru. Sprejema «DINARIE» na tek, račun in jih obrežuje po dogovoru. Davek od vlog plačuje zavod sam. — Daje posojila na knjižice, menice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Na razpologo varnostne celice (safe)
Uradne ure za stranke od 8:30 do 13 in od 16 do 18.
Ob nedeljah je urad zaprt.

TISKARNA "EDINOST"

Izvršuje vsa tiskarska dela v najmodernejšem stilu. Razpolaga z najmodernejšimi crkami, linotype, stereotyp ter rotacijskim strojem.
Naročila se izvršujejo točno in po zmernih cenah.
TRST, ULICA S. FRANCESCO D'ASSISI ŠT. 20, PRITLJIČJE.